

Історичний часопис
з богемістики і словакістики

Випуск 4

СЛОВАКИ І ЧЕХИ В ІСТОРИЧНИХ ВІТРАЖАХ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЦЕНТР ІСТОРИЧНИХ СТУДІЙ З БОГЕМІСТИКИ І СЛОВАКІСТИКИ

Історичний часопис
з богемістики і словакістики

Випуск 4

СЛОВАКИ І ЧЕХИ В ІСТОРИЧНИХ ВІТРАЖАХ

Ужгород
Поліграфцентр "Ліра", 2014

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA A VEDY UKRAJINY
ŠTÁTNA VYSOKÁ ŠKOLA
“UŽHORODSKÁ NÁRODNÁ UNIVERZITA”
CENTRUM HISTORICKÝCH ŠTÚDIÍ Z BOHEMISTIKY A SLOVAKISTIKY

Historický časopis
z bohemistiky a slovakistiky

Číslo 4

SLOVÁCI A ČESI V HISTORICKÝCH VITRÁŽACH

Užhorod
Poligrafcentr “Lira”, 2014

ББК 63.3 (УКР)5
УДК 94 (477.87)
I-90

Редакційна колегія:

Ліхтей Ігор Михайлович, кандидат історичних наук, доцент (відповідальний редактор, Ужгород); **Віднянський Степан Васильович**, доктор історичних наук, професор (Київ); **Вегеш Микола Миколайович**, доктор історичних наук, професор (Ужгород); **Вовканич Іван Іванович**, доктор історичних наук, професор (Ужгород); **Гарбульова Любиця**, кандидат історичних наук, доцент (Пряшів, Словацька Республіка); **Дoubек Вратислав**, кандидат історичних наук, доцент (Прага, Чеська Республіка); **Коня Петер**, кандидат історичних наук, професор (Пряшів, Словацька Республіка); **Кріль Михайло Михайлович**, доктор історичних наук, професор (Львів); **Сераніонова Єлена Павлівна**, доктор історичних наук, професор (Москва, Російська Федерація); **Тиводар Михайло Петрович**, доктор історичних наук, професор (Ужгород); **Товтин Яна Іванівна**, кандидат історичних наук, доцент (Ужгород); **Шворц Петер**, кандидат історичних наук, професор (Пряшів, Словацька Республіка); **Шніцер Ігор Омелянович**, кандидат історичних наук, доцент (Ужгород).

Упорядник: І.М.Ліхтей

Рецензенти:

Адам Ян – кандидат історичних наук, доцент Інституту історії Філософського факультету Пряшівського університету у Пряшеві (Словацька Республіка).

Віздал Маріан – кандидат історичних наук, доцент Інституту історії Філософського факультету Пряшівського університету у Пряшеві (Словацька Республіка).

Матеріали публікуються в авторській редакції. Автори статей несуть повну відповідальність за достовірність наведених фактів, цитат, дат, географічних назв, власних імен та інших відомостей.

Рекомендовано до друку на засіданні кафедри історії Стародавнього світу і Середніх віків ДВНЗ "УжНУ" (протокол № 3 від 21 жовтня 2014 р.)

В оформленні використано фотофрагмент пам'ятника Кирилові й Мефодієві в Мукачеві (2000 р.). Автор – народний художник України Іван Бровді.

ISBN 978-617-596-053-0 (серія)
ISBN 978-617-596-174-2

© Центр історичних студій з богемістики і словакістики ДВНЗ "УжНУ", 2014
© Автори статей, 2014
© Ліхтей І.М., упорядкування, 2014
© Поліграфцентр «Ліра», 2014

ЗМІСТ

ВІД УПОРЯДНИКА	7
<i>Adriána VOLANSKÁ. DEJINY PALEOLITICKÝCH VÝSKUMOV A PRIESKUMOV V OBLASTI ŠARIŠA</i>	9
<i>Павло ПЕНЯК. ЯРОСЛАВ БЕМ І ВИВЧЕННЯ ДАВНЬОЇ ІСТОРІЇ ЗАКАРПАТТЯ</i>	26
<i>Юліанна ТУРОК. ВІДНОСИНИ МЕФОДІЯ З ВІХІНГОМ ТА ПОЗИЦІЯ ВЕЛИКОМОРАВСЬКОГО КНЯЗЯ СВЯТОПОЛКА</i>	37
<i>Ігор ЛІХТЕЙ. СЛОВАЦЬКИЙ ІСТОРИК ФРАНТИШЕК ВІТЯЗОСЛАВ САСІНЕК (1830–1914) І УГОРСЬКІ РУСИНИ.</i>	55
<i>Тетяна ЛІХТЕЙ. СЛОВАЦЬКА ПОЕЗІЯ В КРИТИЦІ ТА ПЕРЕКЛАДАХ НА СТОРІНКАХ ЗАКАРПАТСЬКИХ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ ХІХ ст.</i>	68
<i>Максим МОЛНАР. УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ДИТЯЧІ ІГРИ НА СТОРІНКАХ ЖУРНАЛІВ “ВІНОЧОК ДЛЯ ПІДКАРПАТСЬКИХ ДІТОЧОК” ТА “НАШ РІДНИЙ КРАЙ”</i>	78
РЕЦЕНЗІЇ	91
<i>Židia pred a za Karpatmi v priebehu stáročí / Ed. Peter Kónya. – Prešov : Vydavateľstvo Prešovskej university, 2013. – 440 s. (Igor Lixmei)</i>	91
<i>Rekatolizácia, protireformácia a katolícka reštaurácia v Uhorsku / Ed. Peter Kónya. – Prešov : Vydavateľstvo Prešovskej university, 2013. – 426 s. (Igor Lixmei)</i>	93

ХРОНІКА НАУКОВОГО ЖИТТЯ	95
МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ “Підкарпатська Русь в історії Чехословаччини 1919–1946”	95
<i>Ігор Ліхтей</i> . ЮВІЛЕЙ ЛЮБИЦІ БАБОТИ	97
БІБЛІОГРАФІЯ ПРАЦЬ ЛЮБИЦІ БАБОТИ	99
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	129

ХРОНІКА НАУКОВОГО ЖИТТЯ

Міжнародна наукова конференція “Підкарпатська Русь в історії Чехословаччини 1919–1946”

Під такою назвою 6–7 листопада 2013 р. на філософському факультеті Пряшівського університету в Пряшеві пройшла міжнародна наукова конференція, серед організаторів якої був і Центр історичних студій з богемістики і словакістики, що діє при Ужгородському національному університеті. Форум було приурочено 80-літтю від дня народження відомого словацького історика-славіста *Міхала Данілака*, почесного доктора (*Doctor honoris causa*) Ужгородського національного університету.

Багато в чому він удався на славу завдяки копіткій роботі учнів *М.Данілака* – директора Інституту історії Пряшівського університету *Любиці Гарбульової* та професора цього вишу *Петера Шворца*. Конференція пройшла під патронатом першого проректора професора *Петера Коні*. У ній взяли участь учені зі Словаччини, Чехії, Угорщини, Польщі та України. Активно долучилося до її організації українське консульство у Пряшеві. Наш край презентували ужгородські дослідники *Ігор Ліхтей*, *Ігор Шніцер*, *Вікторія Кузьма* та берегівський науковець *Імре Сакал*.

Відкрив конференцію патріарх словацько-українських взаємин, подвижник співпраці між Пряшівським та Ужгородським університетами *Міхал Данілак*, який після численних привітань виступив з доповіддю “Мій шлях до вивчення історії русинів-українців”. У ній, крім іншого, з теплом і любов’ю було згадано вчених-істориків Ужгородського національного університету, з якими звела його доля. Це професори *Ілля Шульга*, *Іван Гранчак*, *Михайло Троян*, *Едуард Балагурі*, *Василь Худанич*, *Василь Ілько*, *Іван Мандрик* та ін. З великим сумом *Міхал Данілак* констатував, що більшість із них уже відійшла у Вічність. Але є учні, наступ-

ники, тож є надія, що галузка словацько-українських взаємин не зів'яне.

Загалом було заслухано 27 доповідей, які торкалися різних аспектів життя нашого краю у період з 1919 по 1946 роки. Можна зосередитися на кількох відправних точках, навколо яких групувалися пасажі доповідей.

Заспів до наукової частини конференції творили виступи *Маріана Віздала, Петера Коні, Аннамарії Коньової, Яна Адама та Мартіна Явора*, в яких простежувалися події з історії нашого краю аж до його включення в 1919 р. до складу Чехословацької республіки.

Відтак було презентовано досі невідомий фактичний матеріал, який сприятиме глибшому вивченню політичної історії Підкарпатської Русі та її міжнародного становища (доповідачі – *Петер Шворц, Мартін Явор, Ігор Ліхтей, Станіслав Конечний, Микола Мушинка, Ігор Шніцер, Богуміла Ференчугова, Андрей Ессен, Чілла Фединець, Маріан Гайдош, Любиця Гарбульова*).

Цікавими були доповіді про Підкарпатську Русь у польській історіографії (*Йозеф Бринкус*) та на сторінках тогочасної періодичної преси (*Вацлав В'єржбінець, Ян Джуйко*). Евристичними за суттю були доповіді про колонізаційну політику чехословацького уряду на Підкарпатській Русі (*Імре Сакал*) та залучення словацького фінансового капіталу для економічно-господарського розвитку нашого краю (*Патрик Дерфіняк*). Новаторством відзначалися й виступи, присвячені висвітленню питань розвитку музейної справи (*Вікторія Кузьма*), спорту (*Петр Скала*) та архітектури (*Ева Кральова, Адріана Пряткова, Романа Фіалова*) на Підкарпатській Русі.

За матеріалами конференції підготовлено науковий збірник.

Ігор Ліхтей